

Hrvatska redovnička konferencija
Novicijska škola
četvrtkom u 9:00
amdg.ffrz.hr → nastava

Proroci i Psalmi

---

amdg.ffrz.hr → nastava → HRK

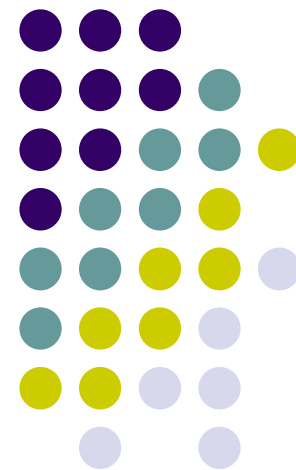
Knjiga dvanaestorice proroka

“mali”

12 spisa – jedna knjiga (?)

“veliki” proroci u HB

+ četvrti

Riječ i nalog

- Opsegom mali?
- **Obadija**
- Što prema “naslovu”?
  - Hošea 1,1; Joel 1,1; Mihej 1,1; Sefanja 1,1:
- **1. “Riječ Gospodnja”**
דבר יהוה *d^ebar ’a^adonaj*
  - Nahum 1,1, Habakuk 1,1 i Malahija 1,1:
- **2. KS: Proroštvo, Š: osuda = “proročki nalog”** מִשָּׂא *mašša’*
  - isti naslov
Zah 9-11.12-14
- Am 1,1
- **3. “Riječi” Amosove**
(*dibrê ’amos* Am 1,1)
  - Ob 1
- **4. “viđenje” Obadijino**
(חֲזוֹן *h^azôn* Ob 1)
- Jona, Hagaj i Zaharija:
- *povijesni uvod*

HB

LXX

Hoš	Nah	<i>Hoš</i>	Nah
Jl	Hab	<i>Am</i>	Hab
Am	Sef	<i>Mih</i>	Sef
Ob	Hag	<i>Jl</i>	Hag
Jon	Zah	<i>Ob</i>	Zah
Mih	Mal	<i>Jon</i>	Mal

James Tissot 1836. – 1902.

Prorok Joel

akvarel — oko 1888.

Proroci i ne-proroci

- Titulu נביא “prorok” imaju:
- Habakuk (1,1; 3,1); Hagaj (1,1.3.12; 2,1.10) i Zaharija (1,1.7) – usp. Ezer 5,1
  - Proroci u Mih 3,5; Zah 13,2?
- Mih 3,5: zavode Božji narod
- Zah 13,2: uklonit ću proroke i duh nečistoće
- → odgovornost pred Bogom
  - o nekima biografija:
- npr. Hoš 1-3; Am 7; Jona; Hag; Zah
  - Tko je Hagaj u Hag 1,13?
- *glasnik Jahvin* מלאך יהוה ἄγγελος κυρίου (Hag 1,13)
- ⇔ מלאכי “Malahija” = “moj glasnik” (Mal 1,1; 3,1)
  - veza s posljednjim spisom i tumačenje proročke uloge

Okvir Knjige

- Tema u Mal 1,2 i Hoš 2,21:
- “*ljubio* sam vas” (Mal 1,2) ←
- ← “zaručit ću te sebi u *ljubavi*” (Hoš 2,21)
  - Inkluzija
- nakon “svih naroda” u Zah 12-14 →
  - narod Božji (Mal) – tko u Mal 2,1?
  - “Opominjem vas, *svećenici*” –

Zaključak

- Mal 3,22-25 završetak cijele zbirke:
- “spomenite se” (v22) – Božji poziv zajednici
  - poziv na zapisanu riječ (22s):
- na Zakon (“Mojsije” v22)
- i Proroke (“Ilija” v23)
četvrti s naslovom **נביא** *nabi’* u XII
  - Primatelji Riječi (22.24):
- “Sav Izrael” (v22) – cjelina zajednice
- “Roditelji i djeca” (v24) – povezani naraštaji

U napetosti između institucije i karizme

Pogled na Amosovo zvanje u

Am 7,10–17

Zvanje “ne-proroka”

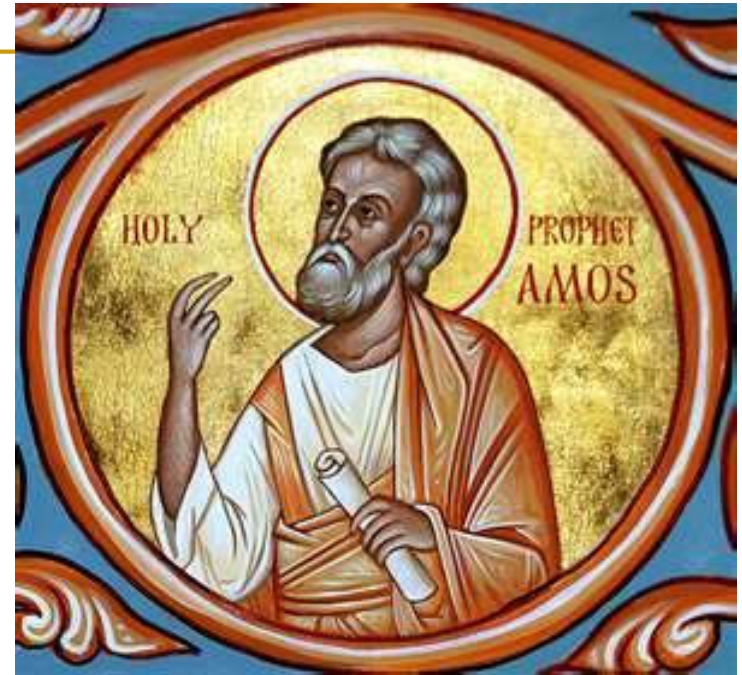
- Gdje sukob? (Am 7,10.13)
- u Bet-Elu
  - Amos optužen pred kim (7,10), od koga (7,12)?
- pred kraljem (10)
- od svećenika (12)
  - kraljevsko svetište ⇔ Amos nije prorok
  - i dom (13) ⇔ nije iz proročke obitelji ni škole (7,14)
- Ne prorokuj! (7,13.16) ⇔ Prorokuj! (7,15)
  - “vidjelac” (12) – “promatra” “riječi” (1,1)
  - “poruči” = pošalje (10),
  - “odlazi!” = idi! (12)

James Tissot The Prophet Amos
watercolour — ca. 1888

Proročka sudbina

- *noqed* ovčar (Am 1,1) ⇔ *boqer* stočar + vočar (7,14)
  - *Proroci u 2,11s i 3,7?*
- Bog ih podiže (2,11)
- Zajednica im brani: “Ne proriči!” (2,12 usp. 7,13)
  - Bog se zajednici obraća u 2,11s
- Gospodinovi sluge (3,7)
  - Bog ne čini ništa, a da im ne objavi nakanu (usp. Post 18,17)
  - *Zašto prorokovanje (Am 3,8)?*
- Lav riče 3,4.8 **לשׂא** *ša'ag* usp. 1,2; Joel 4,16; Hoš 11,10
- Bog govori (KS: grmi, Š. riče) → prorok naviješta
  - “יהוה grmi sa Siona” (Joel 4,16; Am 1,2)
  - “riče kao lav” (Hoš 11,10)

Proročka obrana: Božji autoritet

- ❑ Božja zapovijed Amosu (Am 7,15):
- “Idi, prorokuj mome narodu”
  - ❑ Gdje je doživio zvanje (15)?
- Kod stada (Mojsije, David, Elizej)
- “mač” i “progonstvo” (11 ⇔ 17; 9,4)
  - Amosove “riječi”? (7,9)
    - ❑ Od mača će pasti (7,17; 9,4)
    - ❑ “Sigurno će u progonstvo” (5,5; 7,11.17)
    - ❑ = *Božji* sud
- Božji postupak: לקח *laqaḥ* (7,15) =
- Bog ga *uzima*
  - ❑ Iz Judeje
  - ❑ Post 5,24; 2 Kr 2,10; Ez 3,14

Amos as shepherd, Illustrator of Petrus Comestor's 'Bible Historiale', France, 1372 ; Miniature, Museum Meermanno Westreenianum, The Hague

Proročka viđenja

- ❑ 4 + 1 viđenje (Am 7,1.4.7; 8,1; 9,1)
- “evo što mi pokaza Gospodin יהוה”
  - ❑ skakavci, oganj, visak, košarica
- “vidio sam” 9,1 (usp. 1,1)
  - ❑ Što radi nakon 1. i 2., u 7,2.5?
Uspjeh (v3.6)?
- “Oprosti!” (7,2);
- “Stani!” (7,5)
- Molitva = zagovornik
- uspješna molitva (7,3.6)
  - ❑ Poziv u 3. i 4. viđenju (7,8; 8,2)
- “Amose!” עמוס ‘*amôš* (1,1; 7.8.10-12.14; 8,2) ⇔
אמוץ ‘*amôš* Iz 1,1
  - ❑ 7x u Am

S. Dalí, Am 7,7: U ruci mu visak, "Biblia Sacra", 1969 by Rizzoli of Rome

Živi susret i dobar kraj

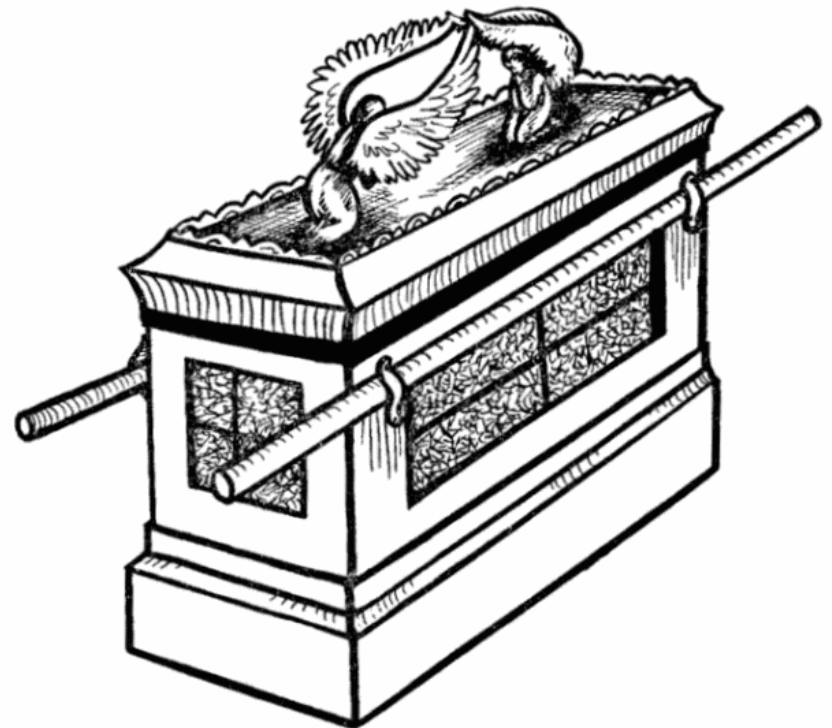
- Koga Amos vidi u 3. i 5. viđenju (Am 7,7; 9,1)?
- אֲדֹנָי ^adonaj + נִצַּב *našab* (usp. 1 Sam 3,10) “stajati, biti postavljen” (7,7; 9,1)
  - Š. “Svemogući je stajao” (7,7)
  - KS: “Čovjek stoji” (7,7 = LXX ἀνὴρ; Vg. vir)
- “Vidjeh Gospoda” (9,1 usp. Iz 6,1)
  - Ukupan ishod u Am 9,11?
- “Podići ću raspalu kolibu Davidovu” (Dj 15,16)
  - Dom Davidov ↔ sjenica

Psalam 105

*Davidov poziv
na hvalu*

Mjesto psalma

- Čiji psalam?
- Ps 105 uz 103 – Davidov
- iz 1 Ljet 16,8-22?
- = Ps 105,1-5
- kovčeg saveza u Jeruzalemu
- 5 pohvalnica: Ps 103-107
  - “Blagoslivljaj” (ברכי *barakî* 103,1.22
104,1.35) – individualno. Novost u 105,1
  - “Dajte hvalu” (הודו *hodû* od ידה 105,1; 106,1; 107,1) – zajednički
    - Usp. već Aleluja *hal'êlû Jah* 104,35 –
    - slavite Gospodina (usp. 105,45; 106,48)
  - Ps 105 = Središnja pohvalnica

Uvod 105,1-6

- Imperativ u 2. mn. u Ps 15,1:
  - a) hvalite, b) prizivajte, c) navješćujte (v1)
- Tko? – u v6 subjekt u vokativu (Š.):
  - “vi potomci Abrahama, sluge njegova, vi, sinovi Jakovljevi, njegovi izabranici”
  - Što se traži u 1-4:
    - Dajte hvalu (v1), pjevate (v2), dičite se (v3), tražite (v4)
- Kome ih David šalje (v1)?
- *među narode!* (v1)
- Sjetite se! (זכר *zākar* v5) – kao v8.42
- Kao što se Gospodin sjeća (v8.42) – čega (v9.42)?
- Savez s Abrahamom (v9.42)

Savez i poslanje

- **Zaključak u v42-45:**
  - **Jer se sjetio v42 (tako Šarić, hebr. כִּי *kî*)**
  - **Što je učinio (v43s)?**
  - **izveo je narod i dao mu zemlju (v43s)**
  - **Svrha u v45?**
  - **Čuvati Toru (zakone = upute v45)**
  - **“Savez” ברית *berît* v8-10 = v8.42**
  - **riječ**
- **Glavni dio v7-41 opisuje *djela i čudesa* (usp. v1s)**
- **Primaju poslanje – tko u v17.26?**
  - **Josip (v17); Mojsije i Aron (v26)**

Božja pratnja

- אלהינו יהוה *'adonaj 'elohênû* (Ps 105,7)
- “*naš Bog*” (“mi”)
  - Poslije opis u 3. mn. (“oni”)
- II. dio: v7-15 praoci (koji? v9s)
- Abraham, Izak, Jakov
  - Božja riječ u v11.15:
    - “Tebi ću dati kanaansku zemlju” (v11)
    - “Ne dirajte... ne nanosite zla!” (v15)
  - Prvo *lutanje* u v7-11.12-15:
  - od Kaldeje do Kanaana i Egipta
  - do Labana i Ezava
- III. dio – v16-36: u Egiptu
  - spas od gladi (v16), boravište (v23)
⇔ “tlačitelj” (Šarić; KS: dušmanin, v24)
- IV. dio – v37-41: Izlazak

Božja pratnja

- אלהינו יהוה *'adonaj 'elohênû* (Ps 105,7)
  - “*naš Bog*” (“mi”)
    - Poslije opis u 3. mn. (“oni”)
  - II. dio: v7-15 praoci (koji? v9s)
  - Abraham, Izak, Jakov
    - Božja riječ u v11.15:
      - “Tebi ću dati kanaansku zemlju” (v11)
      - “Ne dirajte... ne nanosite zla!” (v15)
    - Prvo *lutanje* u v7-11.12-15:
  - od Kaldeje do Kanaana i Egipta
  - do Labana i Ezava
- III. –V. dio (v16-36):
u Egiptu
    - spas od gladi (v16), boravište (v23)
⇔ “tlačitelj” (Šarić; KS: dušmanin, v24)
  - VI. dio (v37-41):
Izlazak

Otkupljenje

- **III. v16-22: Josip od roba (v17) gospodar (v21)**
  - Tko je Josipa bacio u ropstvo (v17)?
  - I glad od Boga (v16)
- **IV. v23-25: Narod –**
  - *pridošlice* u Egiptu (גור v23) kao praoci u Kanaanu (גור v12)
    - Bog “okrenuo srce” Egiptu v25 (usp. v24)
- **V. dio: v26-36 – Mojsije i Aron**
  - *Znaci i čudesa* (v27) – “egipatska zla”
    - od tame (v28) do smrti prvorođenaca (v36)
- **VI. dio: v37-41 *znaci i čudesa* u pustinji**
  - Oblak i oganj (v39), mana i prepelice (v40), voda iz stijene (v41)
    - Djela treba naviještati, čudesa pripovijedati (v1s)

